

*Aluehallituksen päätös*

*Voimaan*

# **Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen toiminta- ohje**

# Sisällysluettelo

|                                                                                 |          |
|---------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>1. LAINSÄÄDÄNTÖPERUSTA JA SOVELTAMISALA .....</b>                            | <b>2</b> |
| <b>2. SISÄISEN TARKASTUKSEN STRATEGIA .....</b>                                 | <b>2</b> |
| <b>3. SISÄISEN TARKASTUKSEN TARKOITUS JA PERIAATTEET .....</b>                  | <b>2</b> |
| Toiminta-ajatus ja eettiset säännöt.....                                        | 2        |
| <b>4. SISÄISEN TARKASTUKSEN TOIMIVALTA JA -ALUE, VALTUUDET JA VASTUUT .....</b> | <b>3</b> |
| Toiminta-alue ja toimivalta.....                                                | 3        |
| Tietojen saanti ja käyttö .....                                                 | 3        |
| Ammatillinen vastuu ja ammatillinen yhteistyö .....                             | 4        |
| <b>5. SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT, TOTEUTUS JA RAPORTOINTI .....</b>         | <b>4</b> |
| Tehtävät .....                                                                  | 4        |
| Toiminnan suunnittelu .....                                                     | 4        |
| Toiminnan toteutus ja raportointi .....                                         | 5        |
| Sisäisen tarkastuksen jaosto osana sisäistä tarkas-<br>tusta.....               | 5        |
| <b>6. LAADUNVARMISTUS- JA KEHITTÄMISOHJELMA.....</b>                            | <b>6</b> |

## 1. Lainsäädäntöperusta ja soveltamisala

Hyvinvointialuelain 51 §:n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus.

Toimintaohjeessa täsmennetään hallintosäännön sisäistä tarkastusta koskevia määräytyksiä ja määritetään Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävä, vastuu ja asema, toimivalta, toiminta-alue, tietojensaantioikeus sekä suunnittelun, toiminnan ja raportoinnin sekä laadunvarmistuksen menettelytavat.

Sisäinen tarkastus arvioi vuosittain toimintaohjeen päivitystarpeet ja tarvittaessa esittää siihen tehtävät muutokset.

Sisäisestä tarkastuksesta on lisäksi voimassa, mitä Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston hyväksymissä Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa sekä aluehallituksen hyväksymissä ohjeissa on määrätty.

## 2. Sisäisen tarkastuksen strategia

Sisäisen tarkastuksen strategia tukee hyvinvointialueen strategisia tavoitteita ja menestystä ja on linjassa aluehallituksen ja ylimmän johdon odotusten kanssa. Sisäisen tarkastuksen strategia on pitkän aikavälin tai kokonaistavoitteen saavuttamiseksi määritelty valtuustokauden toimintasuunnitelma, jonka pohjana käytetään mm. sisäisen tarkastuksen riskianalyysiä sekä lainsäädännön vaatimuksia että aikaisempia tarkastushavaintoja. Lisäksi kuullaan johtoa ja heidän näkemyksiään. Valtuustokauden toimintasuunnitelma tarkennetaan aluejohtajan päätöksellä sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelmaksi.

## 3. Sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja periaatteet

Sisäinen tarkastus on riippumaton, aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto. Tarkoituksena on strategiaan perustuen tukea tuloksellisuuden, vaatimustenmukaisen toiminnan, omaisuuden turvaamisen sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuuden kehittymistä.

Sisäinen tarkastus edistää toiminnallaan hyvinvointialuekonsernin ennakoivaa ja tuloksellista riskienhallintaa, väärinkäytösmahdollisuuksien ennaltaehkäisyä ja havaitsemista sekä eettisen johtamiskulttuurin kehittymistä.

### Toiminta-ajatus ja eettiset periaatteet

Hyvinvointialueen arvoihin ja sisäisen tarkastuksen toiminta-ajatuksen<sup>1</sup> perustuen sisäinen tarkastus

- tarjoaa riskilähtöistä varmistusta,
- edistää hyvinvointialueen kehittymistä,
- on näkemyksellinen, ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut,
- toimii rehellisesti, arvostavasti ja luottamuksellisesti,
- on ammattitaitoinen, huolellinen, yhteistyökykyinen ja kannustava,

- on objektiivinen ja puolueeton ja kohtaa ihmiset yhdenvertaisesti
- on organisatorisesti riippumaton ja viestii tuloksellisesti.
- Sisäinen tarkastus toimii eettisten periaatteidensa mukaisesti rehellisesti, objektiivisesti, luottamuksellisesti ja ammattitaidolla.

---

<sup>1</sup> Sisäisen tarkastuksen ajatusmalli: International Professional Practices Framework IPPF

## 4. Sisäisen tarkastuksen toimivalta ja -alue, valtuudet ja vastuut

### Toiminta-alue ja toimivalta

Sisäinen tarkastus toimii objektiivisesti sekä organisatorisesti riippumattomasti hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa ja raportoi hyvinvointialuejohtajalle ja aluehallitukselle.

Sisäisen tarkastuksen toimivalta syntyy sen suorasta raportointisuhteesta hallitukseen. Toimivalta mahdollistaa vapaan ja rajoittamattoman pääsyn hallituksen luokse ja kaikkeen toimintaan koko organisaatiossa (esimerkiksi tietoihin, henkilöstöön ja fyysiseen omaisuuteen).

Sisäisen tarkastuksen työ kohdistuu sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan, johtamis- ja hallintoprosesseihin sekä konsernivalvontaan.

Toiminta-alueena on hyvinvointialueen toiminta hyvinvointialuelain 4 §:n 2 momentin mukaisessa laajuudessa. Säännöksen mukaan hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen hyvinvointialueiden yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Sisäisen tarkastuksen toimivaltaan kuuluu myös Keski-Suomen hyvinvointialueen hallituksen valtuutuksella tytäryhteisöjen toiminnan tarkastus.

Lisäksi sisäisen tarkastuksen kohteena voivat olla soveltuvien osien myös hyvinvointialueen vähemmistöomistuksessa olevien yritysten (ensin sijassa in-house-yhtiöt) ja yhteisöjen toiminnot, kuitenkin niin, että tarkastuksesta sovitaan ensin ko. yrityksen tai yhteisön johdon kanssa.

Sisäinen tarkastus ei ohjeista, osallistu päätöksentekoon tai täytäntöönpanoon eikä sisäinen tarkastus vastaa sisäisestä valvonnasta tai riskienhallinnasta.

### Tietojensaanti ja käyttö

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada veloituksetta salassapitosäännösten estämättä käyttöönsä kaikki tiedot ja asiakirjat ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet, joita se pitää tarpeellisenä tehtäviensä hoitamiseksi. Lisäksi sisäisellä tarkastuksella on oikeus päästä Keski-Suomen hyvinvointialueen toimintojen käytössä oleviin tiloihin ja haastatella henkilöstöä sekä saada toimintayksiköiltä tehtäviensä hoitamisen kannalta tarpeellista apua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien käyttöoikeus määritetään tarkastustarpeen mukaan. Käyttöoikeuden antaa vastaava professojohtaja erityisluvalla.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus osallistua johtoryhmien kokouksiin tai muihin tiedonsaannin kannalta tarpeellisiin tilaisuuksiin. Osallistumisesta ilmoitetaan etukäteen. Pysyvä osallistuminen ohjausryhmään tai vastaavaan määritetään vuosisuunnitelmassa tai hyvinvointialuejohtajan päätöksellä.

Sisäisen tarkastuksen on käytettävä työssään saamaansa tietoa harkiten ja noudatettava tietojen salassapidosta annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Tietoja ei

saa käyttää henkilökohtaisen edun tavoittelemiseksi eikä tavalla, josta on haittaa hyvinvointialueelle.

## **Ammatillinen vastuu ja ammatillinen yhteistyö**

Sisäinen tarkastus toimii huolellisesti ja käyttävät tehtävässään tarvittavia tietoja, taitoja ja kokemusta. Sisäisellä tarkastuksella on ammatillinen vastuu työstään.

Sisäinen tarkastus voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijapalveluita täydentämään resurssivajetta tai puuttuvaa erityisosaamista. Sisäinen tarkastus osallistuu ulkoa hankittujen tarkastuspalveluiden koordinointiin ja laadun valvontaan.

Sisäinen tarkastus tekee yhteistyötä ulkoisen tarkastuksen (Valtiontalouden tarkastusvirasto, tilintarkastus ja tarkastuslautakunta) kanssa. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja välttämään päällekkäistä työtä.

Yhteistyötä tehdään myös sisäisten varmennustoimintojen (kuten riskienhallinta, järjestämisen omavalvonta, väärinkäytösten ilmoituskanava, varautumisen ja valmiuden hallinta, tietoturva ja tietosuojat) kanssa. Sisäinen tarkastus voi tukeutua muiden varmennuspalveluja tuottavien osapuolten työhön.

## **5. Sisäisen tarkastuksen tehtävät, toteutus ja raportointi**

### **Tehtävät**

Sisäinen tarkastus tarkastuksillaan varmentaa ja arvioi järjestelmälliseen lähestymistapaan perustuen hyvinvointialuekonsernin toiminnan hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tuloksellisuutta sekä antaa toimenpidesuosituksia näiden parantamiseksi.

Asiantuntijatehtävät voivat olla sisäisen tarkastuksen kouluttamista, työryhmiin osallistumista tai neuvontaluonteisia konsultointipalveluita. Konsultointipalvelut eivät saa vaarantaa sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta.

Sisäinen tarkastus valmistelee toimintakertomukseen sisäisen tarkastuksen kokonaisarvion hyvinvointialueen sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tilasta.

Sisäinen tarkastus avustaa väärinkäytösepäilyjen tutkintaa.

### **Toiminnan suunnittelu**

Toiminnan suunnittelussa tulee ottaa huomioon käytettävissä olevat resurssit sekä sisäisen tarkastuksen jaoston että mahdollisten pikaisten ja yllättävien toimeksiantojen vaatima aika.

Sisäisen tarkastuksen strategia on pitkän aikavälin ja kokonaistavoitteen saavuttamiseksi laadittu valtuustokauden suunnitelma, joka tarkennetaan vuosisuunnitelmassa ja, jonka mukaiset tehtävät ja tarvittavat muut sovitut tarkastus-, arviointi- ja asiantuntijatoimeksiantonsa sisäinen tarkastus

toteuttaa ja raportoi. Suunnitelmat perustuvat sisäisen tarkastuksen riskienarviointiin. Suunnitelmassa huomioidaan myös hyvinvointialueen riskienarvioinnissa esille nousseet talouden ja toiminnan riskit sekä aluehallituksen, hyvinvointialuejohtajan ja ylimmän johdon näkemykset.

Valtuustokauden suunnitelman ja vuosisuunnitelman hyväksyy hyvinvointialuejohtaja ja se viedään tiedoksi aluehallitukselle. Vuoden aikana arvioidaan säännöllisesti tarve muuttaa toiminnan painopistettä tai tarkastusaiheita toimintaympäristössä tapahtuneiden olennaisten muutosten tai riskien uudelleen arvioinnin vuoksi. Muutoksista päättää hyvinvointialuejohtaja.

## **Toiminnan toteutus ja raportointi**

Työssään sisäinen tarkastus ottaa huomioon sisäisen tarkastuksen kansainväliset ammattistandardit ja eettiset säännöt siltä osin, kun ne eivät ole ristiriidassa kansallisen lainsäädännön tai Keski-Suomen hyvinvointialueen muun ohjeistuksen kanssa. Työ toteutetaan suunnitelmallisesti ja dokumentoidusti.

Sisäisen tarkastuksen raporttien julkisuuteen vaikuttaa laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999). Sisäisen tarkastuksen raportit ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Sisäinen tarkastus raportoi kustakin tarkastuksesta keskeiset havainnot, johtopäätöksen sekä niiden perusteella annetut suositukset ja kehittämis ehdotukset. Sisäinen tarkastus antaa tarkastettavasta tai arvioitavasta kohteesta vastuussa oleville mahdollisuuden esittää näkemyksensä havainnoista ennen lopullisen raportin antamista, ellei ole perusteltua syytä menetellä toisin. Yksittäisten tarkastusten tulokset sisäinen tarkastus raportoi tarkastuskohteille ja niiden johdolle sekä hyvinvointialuejohtajalle.

Sisäinen tarkastus seuraa ja arvioi annettujen suositusten tilaa ja toteutumista säännöllisesti. Sisäinen tarkastus raportoi hyvinvointialuejohtajalle suositustensa toteutuksen etenemisestä.

Mikäli sisäinen tarkastus havaitsee merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita tai merkkejä väärinkäytöksestä, sisäisen tarkastuksen on raportoitava niistä viivytyksettä ensisijaisesti hyvinvointialuejohtajalle tai aluehallituksen puheenjohtajalle.

Sisäinen tarkastus raportoi aluejohtajalle ja hallitukselle vuosittain yhteenvedon tarkastuksista. Lisäksi sisäinen tarkastus raportoi tarkastuslautakunnalle kutsuttaessa.

## **Hallinnolliset raportointivastuut**

Henkilöstö- ja talousbudjetti laaditaan osana hyvinvointialueen talousarvion laadintaa vuosittain. Sisäinen tarkastus sijoittuu hallinnollisesti ja talousarvion laadinnan näkökulmasta johtamisen tukipalveluihin, joten sisäisen tarkastuksen budjetti sisältyy johtamisen tukipalveluiden ja hallintopalveluiden budjettiin.

Aluejohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen johtajan kulut. Sisäisen tarkastuksen päällikkö käy vuosittain tulostavoitekeskustelun aluejohtajan kanssa.

## **Sisäisen tarkastuksen jaosto osana sisäistä tarkastusta**

- Tukee osaltaan aluehallitusta ja ylintä johtoa heidän toteuttaessaan omaa valvontavelvollisuuttaan
- Koordinoi hyvinvointialuekonsernissa toteutettavan sisäisen tarkastuksen
- Valvoo osaltaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti
- Valmistelee aluehallitukselle sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen
- Esittelee hyvinvointialuejohtajalle sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman ja valtuustokauden suunnitelman
- Valmistelee aluehallitukselle toimintakertomukseen sisäisen tarkastuksen kokonaisarvion hyvinvointialueen sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tilasta
- Arvioi riskienhallinta-, valvonta- (ml. omavalvonta, ilmoituskanava.), johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta.

## **6. Laadun varmistus- ja kehittämisohjelma**

Laadunarviointi sisältää säännöllisin väliajoin tehdyt sisäiset ja ulkoiset laatuarvioinnit ja päivittäisen sisäisen seurannan. Sisäinen tarkastus on laatinut erillisen laadunvarmistus- ja kehittämisohjelman, jonka hyväksyy hyvinvointialuejohtaja sisäisen tarkastuksen jaoston esityksestä.